

Redogörelse

1975/76: 23

från den svenska delegationen vid Europarådets parlamentariska (rådgivande) församling rörande församlingsmötena under tiden april 1975—januari 1976 (27:e sessionen)

1976-04-12

Till riksdagen

Härmed får den svenska delegationen hos Europarådets parlamentariska (rådgivande) församling överlämna efterföljande redogörelse för de tre församlingsmöten i Strasbourg (april 1975, oktober 1975 och januari 1976), som ägde rum under församlingens 27:e årssession. Till redogörelsen är fogad en förteckning över församlingens samtliga rekommendationer, resolutioner och andra beslut under samma tidrymd.

På delegationens vägnar:

GUNNAR HEDLUND

/ BERTIL STAHL

Berättelse från den svenska delegationen vid Europarådets parlamentariska (rådgivande) församling rörande församlingsmötena under tiden april 1975—januari 1976 (27:e sessionen)

Europarådets parlamentariska församlings 27:e årssession var stadgenligt fördelad på tre delsessioner. Den första av dessa ägde rum under tiden 21—25 april 1975, den andra under tiden 1—9 oktober 1975 och den tredje under tiden 26—30 januari 1976. Alla de tre församlingsmötena hölls vid Europarådets högkvarter i Strasbourg.

Vid församlingens aprilmöte 1975 valdes österrikaren Karl Czernetz (soc.-dem.) till ny församlingspresident. Czernetz hade närmast dessförinnan varit ordförande i församlingens politiska utskott och ordförande i den socialistiska gruppen.

Den allmänpolitiska debatten vid aprilmötet ägnades åt det fortsatta bekymmersamma *läget på Cypern*, samt åt den grekiska respektive turkiska politiken i Cypernfrågan. Även situationen i Mellanöstern debatterades under aprilmötet varvid särskilt Palestinafrågans betydelse i konflikten framhövdes. Situationen i *Östra Medelhavet* — Cypern och Mellanöstern — var också föremålet för januarimötets allmänpolitiska debatt. Församlingen manifesterade vid det tillfället sitt fullständiga avståndstagande från den FN-resolution där sionismen betecknas som en form av rasism.

Utvecklingen på den iberiska halvön kom även att sätta sin prägel på församlingens debatt under året. Situationen i Portugal diskuterades under april- och oktobersessionerna. I debatten i oktober deltog en delegation från den portugisiska konstituerande församlingen på observatörsbasis. Församlingspresidenten Czernetz uttryckte därvid förhoppningen att Portugal inom nära framtid skall kunna hälsas välkommen som fullvärdig medlem i Europarådet. — Läget i Spanien debatterades under oktober- och januarimötena. Debatten i oktober fördes mot bakgrunden av den döende Francos sinistra beslut att låta dödsdomarna över en rad unga motståndsmän och terrorister gå i verkställighet. Vid januarimötet hade kungariket återinförts i Spanien och den från franco-tiden kvarblivande premiärministern just avgivit en regeringsdeklaration som blott lovade mycket långsam utveckling mot ett något öppnare system.

Vid församlingens aprilmöte behandlades tre olika rapporter om den s. k. Rom-klubbens kända och omdiskuterade prognoser om "*tillväxtens gränser*". Vid detta möte avhölls även en biståndsdebatt.

Vid oktobermötet ägnades den allmänpolitiska debatten åt det *atlantiska samarbetet* Västeuropa—Nordamerika. En fråga som väckte betydande meningsbrytningar rörde ett förslag till deklaration om en europeisk union som skulle utgöra Europarådets förhandsuttalanden till den rapport som den belgiske premiärministern Tindemans var i färd att upprätta till det europeiska EG-rådet angående en europeisk union mellan EG-länderna.

Kvinnoåret manifesterades under oktobermötet med en debatt om kvinnans politiska ställning.

Vid oktobermötet debatterades även informationen om Europarådet och den politik som borde gälla härvidlag. En rad gästtalare deltog i debatten under oktobermötet. Utbildningsminister Bertil Zachrisson redogjorde för arbetet i den ständiga europeiska utbildningsministerkonferensen där han f. n. sitter ordförande. Det var första gången en representant för utbildningsministrarna redovisade konferensens verksamhet för Europarådsförsamlingen. — För arbetet i den europeiska rymdstyrelsen redovisade dess ordförande, belgiske bitr. ministern G. Geens. — Den franske utrikesministern Jean Sauvagnargues presenterade ministerkommitténs verksamhetsberättelse. — Vice ordföranden i EFTA:s ministerråd, Norges handels- och sjöfartsminister Einar Magnussen inledde en diskussion om EFTA:s årsrapport.

En debatt om OECD:s verksamhet inleddes av organisationens generalsekreterare Emile Van Lennep. I debatten om OECD deltog även parlamentariker från Australien, Kanada, Japan och Förenta Staterna. — Den särskilde representanten för flyktingfrågor i Europa Pierre Schmitter redogjorde för sin verksamhet.

Vid januarimötet debatterade församlingen de sovjetiska judarnas be-lägenhet. Till grund för debatten låg en rapport som utarbetats av herr Ahlmark och som behandlade utvecklingen under de två år som gått sedan församlingen senast, i januari 1974, haft frågan uppe.

Situationen i Nordirland behandlades under januarimötet. — Den fråga som väckte mest uppmärksamhet under detta möte var antagandet av en *deklaration om de sjukas och de döendes rättigheter*. Europarådsförsamlingen tog här upp grundläggande frågor om rätten till information för patienterna, om avbrytande av livsuppehållande behandling och om dödsbegreppet.

Vid januarimötet anordnades en transport- och kommunikationsdebatt vari den franske statssekreteraren för transporten Marcel Cavaille deltog i sin egenskap av fungerande ordförande i den europeiska transportministerkonferensen. I en jordbruksdebatt framträdde den brittiske jordbruks- och fiskeministern Frederick Peart. För verksamheten i ministerkommittén redogjorde den västtyske utrikesministern Genscher.

Svensk representation

Under den aktuella perioden företrädde riksdagen i församlingen och dess organ av följande valda ombud och suppleanter:

Ombud:

Herr Gunnar Hedlund (c), den svenska delegationens ordförande
 Herr Stig Alemyr (s)
 Herr Uno Hedström (s)
 Herr Gösta Bohman (m)
 Herr Nils Erik Wååg (s)
 Herr Bengt Sjönell (c)

Suppleanter:

Herr Per Ahlmark (fp)
 Fru Anita Gradin (s)
 Herr Lennart Pettersson i Lund (s)
 Herr Bertil Lidgard (m)
 Fru Frida Berglund (s)
 Fru Karin Söder (c)

Ombuden och suppleanterna är fördelade på församlingens samtliga fjorton *utskott*, vilka sammanträder såväl mellan som under församlingens mötena och bereder huvuddelen av församlingens ärenden. Ett av dessa utskott, nämligen det ständiga utskottet, har fullmakt att i vissa frågor agera på församlingens vägnar mellan dess plenarmöten. På grundval av utskottens förslag eller betänkanden antar den parlamentariska (rådgivande) församlingen antingen rekommendationer till ministerkommittén eller resolutioner samt utlåtanden och s. k. direktiv.

De svenska ombuden och suppleanterna har under den period som redogörelsen omfattar varit fördelade på församlingens utskott på följande sätt:

	<i>Ordinarie</i>	<i>Suppleanter</i>
Ständiga utskottet	Bohman Alemyr	Ahlmark Hedström
Politiska utskottet	Alemyr Sjönell	Gradin Ahlmark
Utskottet för ekonomi och utveckling	Alemyr Bohman	Pettersson Sjönell
Social- och hälsovårdsutskottet	Berglund Söder	Pettersson Sjönell
Juridiska utskottet	Hedlund Hedström	Lidgard Berglund
Kultur- och utbildningsutskottet	Lidgard Wååg	Söder Gradin

	<i>Ordinarie</i>	<i>Suppleanter</i>
Utskottet för vetenskap och teknologi	Ahlmark	Sjönell
Utskottet för regionplanering och kommunala frågor	Pettersson	Wååg
Utskottet för procedurfrågor	Wååg	Hedström
Jordbruksutskottet	Sjönell	Lidgard
Utskottet för europeiska icke-medlemsländer	Lidgard	Hedström
Utskottet för förbindelser med de nationella parlamenten och allmänheten	Hedström	Söder
Utskottet för befolknings- och flyktingfrågor	Ahlmark	Gradin
Budgetutskottet	Söder	Alemyr
	Gradin	Ahlmark
	Pettersson	Hedlund

Vid majmötet omvaldes herr Alemyr som ordförande i utskottet för ekonomi och utvecklingsfrågor.

Flera av församlingens utskott har tillsatt halvpermanenta eller mer tillfälliga underutskott. Följande svenska ombud har under den tid redogörelsen omfattar (eller viss tid därav) varit ledamöter av sådana underutskott: herr Alemyr av ekonomiska utskottets underutskott för kontakten med internationella organisationer; fru Söder av sociala utskottets underutskott beträffande den europeiska socialförsäkringskoden; fru Berglund av socialutskottets underutskott för den europeiska socialbalcken; herr Lidgard av juridiska utskottets underutskott rörande straffrätt och kriminologi samt av kulturutskottets underutskott beträffande historiska och konstnärliga minnesmärken; herr Pettersson av vetenskapsutskottets underutskott beträffande databehandling, av den blandade europeiska kommittén för vetenskapligt samarbete och av ad hoc-kommittén för anordnande av den fjärde parlamentariska och vetenskapliga konferensen; herr Sjönell av regionplane- och kommunalutskottets underutskott för Europapriset och Europatankens utbredning; herr Hedström av jordbruksutskottets underutskott för förbindelser med FAO; och fru Gradin av befolknings- och flyktingsutskottets underutskott för anordnande av ett symposium rörande den ändrade befolkningsstrukturen i Europa samt av politiska utskottets underutskott för studium av Tindemansrapporten.

I det följande ges en kortfattad redogörelse efter ämnesområden för de viktigare ärendenas behandling liksom för det svenska agerandet i olika frågor.

Politiska frågor

Vid januarimötet 1975 hade församlingen diskuterat det fortsatta bekymmersamma läget på Cypern, på basis av en rapport som bl. a. utgick från erfarenheterna av en arbetsgrupps besök i Nikosia i december 1974. Ärendet återkom på aprilmötets dagordning, och den österrikiske rapportören Franz Karaseks rapport (dok. 3600) hade nu utbyggts med erfarenheterna från besök av samma arbetsgrupp i Aten och Ankara. I rapporten konstateras bl. a. att det politiska klimatet mellan berörda länder och befolkningsgrupper på Cypern alltjämt präglas av misstroende, fördomar och psykologiska barriärer som är rotade i en lång historia av tragiska relationer mellan Grekland och Turkiet. Fyrtio procent av öns befolkning hade flytt eller förjagats. Europarådet måste fortsätta ansträngningarna att åstadkomma mänskliga och politiska kontakter av alla slag mellan politiska företrädare för Cypern, Grekland och Turkiet och därmed få till stånd ett klimat av avspänning och försoning mellan motståndarna som alla är medlemmar av samma familj, Europarådet. — Enligt rapporten och den rekommendation (nr 759) som antogs av församlingen är den mest praktiska och realistiska vägen till en politisk lösning att de båda cypriotiska befolkningsgrupperna genom direkta och oavhängiga förhandlingar under FN:s generalsekreterares egid söker åstadkomma en grundval för uppgörelse och därmed tar ett avgörande steg att ställa moderländerna Grekland och Turkiet inför fullbordat faktum, nämligen produkten av en "consensus" mellan Cyperns båda befolkningsgrupper. De politiska ledarna i de berörda länderna uppmanas i rapporten att sluta med sina ändlösa och fastlåsta principdebatter. I rekommendationen beklagas också ministerkommitténs alltför tveksamma hållning i sammanhanget och uppmanas kommittén att erbjuda de cypriotiska befolkningsgrupperna sina bona officia för direktförhandlingar samt att åstadkomma ett adekvat forum för överläggningar mellan de omedelbart berörda medlemsstaterna. Tidigare uppmaningar om bidrag till återuppbyggnads- och flyktinghjälpen på Cypern upprepas.

Cypernfrågan stod även på dagordningen under januarimötet, inom ramen för den allmänpolitiska debatten. Även denna gång hade rapporten (dok. 3708) — som behandlade *situationen i Östra Medelhavet* — utarbetats av Franz Karasek.

Såväl Cypern som Grekland och Turkiet är ju medlemmar i Europarådet. De cypriotiska platserna i församlingen står sedan ett par år tomma. Grekland återtog för ett år sedan sin plats i rådet efter att ha varit uteslutet under junta-tiden. Debatten i assemblén fördes på ett distanserat plan där såväl turkar som greker sökte ge konstruktiva bidrag. I den antagna resolutionen (nr 615) upprepas maningen till direkta förhandlingar mellan de grekiska och turkiska folkgrupperna på Cy-

pern. Europarådet stöder FN:s fredsbevarande insatser. Medlemsstaterna uppmanas stödja de internationella hjälporganisationernas arbete på ön; ministerkommittén bör tjäna som forum för diskussioner och åsiktsutbyte mellan medlemsregeringarna för åstadkommande av ett öppet och förtroendefullt klimat. Grekland och Turkiet uppmanas slutligen stödja alla ansträngningar som görs för att nå framgång i förhandlingarna mellan de cypriotiska parterna.

Inget av länderna i *Mellanöstern* tillhör Europarådet men församlingen anser sig ändå känna ansvar för vad som händer i regionen; Israel åtnjuter sedan åtskillig tid ställning som observatör i Europarådsförsamlingen.

Vid aprilmötet stod situationen i Mellanöstern återigen på dagordningen, denna gång på grundval av en rapport (dok. 3601) av den schweiziske delegaten Walther Hofer (lib.) som däri rekapitulerat händelseutvecklingen sedan oktoberkriget 1973. Besluten till PLO:s förmån vid det arabiska toppmötet i Rabat, i FN:s generalförsamling och i UNESCO hade framhävt Palestinafrågans betydelse i Mellanösternkonflikten och radikalt ändrat grundvalen för varje framtida överenskommelse mellan Israel och dess arabiska grannar. I rapporten berörs vidare stormaktsengagemanget i konflikten och beklagas att de amerikanska försöken till medling mellan Egypten och Israel misslyckats i mars. Det framhålls också att de europeiska länderna bör, trots den rådande skepticismen beträffande ett kollektivt agerande från Västeuropas sida, inse att de själva kommer att bli politiska och ekonomiska offer för en ev. framtida militär konfrontation och att de därför inte får spara några ansträngningar i sin medverkan till att trygga en fredlig lösning av konflikten. — Samtidigt som de många terrorakterna mot civila i Mellanöstern fördöms i rapporten, vill den i PLO:s eget fördömande av vålds- och terrorakter i den palestinska sakens namn och i president Sadats upprepade förord för internationella överenskommelser för att bekämpa kriminell terrorism av detta slag se en eventuell väg att på mellanstatlig nivå mera effektivt komma till rätta med terrorismen. Rapporten innehöll därför också ett förslag om upprättande av en parlamentarisk *arbetsgrupp* under det politiska utskottet med uppgift att ta "kontakt med myndigheter i arabvärlden för att undersöka *möjligheterna av samarbete med vissa arabländer för direkt aktion mot terrorismen*". Det sistnämnda förslaget antogs av församlingen i form av ett direktiv (nr 351) till politiska utskottet, och rapportens förslag i övrigt återfinns i den resolution (nr 594) som samtidigt antogs. — Avsikten är att politiska utskottet i sinom tid skall avlägga rapport om konkreta tänkbara samsarbetsåtgärder med vissa arabstater.

Vid januarimötet ägnades en del av den allmänpolitiska debatten åt Mellanöstern. Herr Karascks rapport om Östra Medelhavet hade ett särskilt kapitel om Mellanöstern.

I resolutionen nr 616 förklarade sig församlingen "djupt skakad av den skandalösa resolution i Förenta Nationerna den 10 november 1975 vilken betecknar sionismen som en form av rasism". Problemen i Mellanöstern bör lösas genom direkta förhandlingar som utmynnar i erkännandet av staten Israel och dess rätt att leva i fred inom säkra och erkända gränser samtidigt som det palestinska folket bör tillförsäkras ett representativt deltagande i en reglering som innefattar hela regionen. Medlemsregeringarna uppmanas göra vad de kan för att nå ett försoningsklimat i Libanon.

För den aktuella situationen i Portugal redogjordes i en rapport (dok. 3609) som framlagts till aprilmötet av den västtyske delegaten Manfred Gessner (soc.dem.) på vägnar av utskottet för europeiska icke-medlemsländer. Rapporten och Gessners introduktion därav grundade sig delvis på studiebesök som bl. a. denne och utskottets ordförande Hofer (Schweiz) gjort i Portugal hösten 1974. I rapporten, som gör en genomgång av utvecklingen i Portugal sedan statsvälvningen i april 1974 via de tre större kriserna i juli och september 1974 liksom i mars 1975, beklagas de västeuropeiska regeringarnas tveksamhet att gå utöver rent verbala uttryck för stöd åt det nya Portugal. — I den resolution (nr 593) om Portugal som antogs av församlingen (för övrigt samma dag som valen i Portugal till den konstituerande församlingen ägde rum, dvs. den 25 april) riktas en kraftig vädjan till medlemsregeringarna "att visa större praktisk solidaritet med de demokratiska krafterna hos det portugisiska folket". Det framhålls vidare att de — antingen genom Europarådet, OECD, EEC eller EFTA — "bör vidta omedelbara åtgärder för att förse Portugal med påtagligt administrativt, tekniskt och ekonomiskt bistånd, som landet är i så angeläget behov av". Samtidigt välkomnas ministerkommitténs beslut en vecka tidigare att instruera ställföreträdarkommittén att så snart som möjligt utarbeta modaliteterna för samarbete mellan Portugal och Europarådet och uttalas förhoppningen att ett sådant biståndsprogram skall antas och omsättas i handling snarast möjligt. — I debatten härom, som uppvisade starka meningsbrytningar om utvecklingen i Portugal och landets framtidsutsikter, gjordes från svensk sida ett inlägg av fru Gradin. Hon framhöll bl. a. att en känsla av annalkande tragedi gjorde sig alltmer förnimbar. Under återopande av Mario Soares' uttalande i början av året om kränkningar av de demokratiska spelreglerna framhöll fru Gradin att alla kände sorg och oro för utvecklingen. Alla, såväl inom som utanför Portugal, måste nu ta modig och aktiv ställning för demokratin.

Vid oktobermötet kom debatten om Portugal att föras i mer optimistiska tongångar. Dagsläget var det att amiral Pinheiro de Azevedos flerpartiregering, den s. k. sjätte regeringen tycktes vara på väg att få läget i landet under kontroll. De portugisiska observatörer som deltog såg po-

sitivt på demokratins framtid i Portugal. I den rapport (dok. 3672) som framlagts av den tyske rapportören Gessner och i den resolution (nr 601) som antogs betonas särskilt de svåra ekonomiska problem Portugals regering har att lösa och som ytterligare förvärras av att Portugal fram till Angolas självständighetsdag den 11 november beräknades ha att ta emot en halv miljon mer eller mindre utblottade flyktingar från Angola. Resolutionen utmynnar i en ny maning till Europarådets medlemsregeringar att, vare sig det sker bilateralt, genom Europarådet, genom EG eller genom EFTA, manifestera sin solidaritet genom att vidta omedelbara åtgärder för att hjälpa Portugals regering på det ekonomiska och finansiella likaväl som på det tekniska och administrativa planet, och därigenom främja en demokratisk utveckling i Portugal.

Vid oktobermötet debatterades även *situationen i Spanien*, som senast varit uppe till debatt i september 1974.

Till grund för debatten hade den italienske rapportören G. Reale framlagt en rapport med en ingående analys av utvecklingen efter det den spanske premiärministern Arias Navarro den 12 februari 1974 i ett tal inför Cortes utlovade en rad liberaliseringsåtgärder: legalisering av "politiska associationer", viss strejkrätt, större frihet vid val av fackföreningar etc. I rapporten beskrivs hur de förhoppningar talet väckte om en utveckling i demokratisk riktning för Spanien gradvis svikits. Då rapporten justerades i början av september 1975 hade alla landvinningar i riktning mot politisk frihet, mot facklig frihet och mot pressfrihet tagits tillbaka.

Då församlingen sammanträdde hade general Franco trots en internationell och särskilt europeisk proteststorm låtit avrättningarna av ett antal unga motståndskämpar/terrorister verkställas. Detta föranledde en framflyttning av debatten till mötets andra dag. I anslutning till sin presentation av utbildningsministerkonferensen gjorde utbildningsministern Zachrisson redan före den egentliga Spaniendebatten ett kraftfullt inlägg om den svenska regeringens syn på samarbetet mellan Europarådet och Spanien på kulturområdet mot bakgrunden av den våg av avsky avrättningarna framkallat. Han framhöll att kulturell utveckling i sig själv är ett uttryck för människovärdet och mänsklig värdighet. Europarådets samarbete med Spanien på kulturområdet var därför ägnat att väcka tvivel om allvaret i rådets strävanden och riskerade att diskreditera organisationen i dess helhet.

Debatten om samarbetet med Spanien rörde sig till stor del kring frågan om församlingen skulle verka för att Spanien — som ju icke är medlem av Europarådet men väl av kultursamarbetsrådet CCC — borde helt uteslutas från samarbetet med Europarådet och dess medlemsländer eller om man borde nöja sig med mindre långtgående åtgärder. Av de svenska delegaterna talade herr Hedström för det mera radikala

förslaget medan herr Lidgard stödde en mer återhållsam linje vilken senare vann majoritet vid omröstningen. En annan frågeställning som lidelsefullt debatterades var hur man borde betrakta attentatsmännen: som terrorister eller som frihetskämpar? Argument och jämförelser hämtades såväl från motståndet mot nazism och fascism under andra världskriget som från Baader-Meinhof-ligans terrordåd 1975. — I den resolution (nr 599) som antogs fördöms den spanske statschefen för att ha tillåtit dödsdomarna över fem unga män att verkställas, efter en högst summarisk rättegång där de mest elementära rättsliga principer åsidosatts. Församlingen beklagar att den spanska regimen intensifierat sin förföljelse och åsidosätter de mänskliga rättigheterna. Den framhåller dock samtidigt dels att likartad praxis tillämpas även i andra europeiska länder, dels att terrorism icke kan accepteras. Resolutionen utmynnar i förslag till Europarådets ministerkommitté och till medlemsregeringarna att revidera sitt samarbete med den spanska regimen samt i en förhoppning att den dag nalkas när Spanien kan inta sin plats i Europarådets familj av demokratier.

Under hösten 1975 dog Franco, Juan Carlos steg upp på Spaniens tron och förhoppningarna om en utveckling i demokratisk riktning blommade upp. — Församlingens Spaniendebatt i januari inföll dagen efter det att den spanske premiärministern Arias Navarro lagt fast sin regeringspolitik inför Cortes den 28 januari. Till grund för debatten låg dels en rapport (dok. 3714) av den italienske kristdemokraten Reale, dels ett resolutionsförslag som under dagarna före plenardebatten diskuterats fram mellan politiska utskottet och utskottet för europeiska icke-medlemsländer. Från svensk sida nedlade fru Gradin ett konstruktivt arbete. Herr Reales rapport gick ut från hearings som utskottet för icke-medlemsländer hållit med representanter för Cortes och för den samlade spanska politiska oppositionen i december. Den andades optimism inför utvecklingen. Den text som lades fram för votering i församlingen och som antogs som resolution nr 614 uttrycker däremot fortsatt skepticism. Europarådsförsamlingen fastslår att respekt för de mänskliga rättigheterna, återinförande av frihet för alla politiska riktningar och anordnande av allmänna och hemliga val utgör oåterkalleliga villkor för att Spanien skall väljas in i Europarådet. Den erinrar om att EG uppställt samma villkor. Den ansluter sig till oppositionens krav på att den nödvändiga försoningen inom Spaniens folk måste föregås av att de mänskliga rättigheterna återställs. Till att börja med måste allmän amnesti ges åt politiska fångar och terroristlagen av den 26 augusti 1975 upphävas. Församlingen vädjar till Europas demokratiska partier och fackföreningar att på allt sätt bistå sina spanska motsvarigheter i deras strävan att fullt ut spela en roll i uppbyggnaden av demokratiska strukturer i Spanien.

Det atlantiska samarbetet sådant det senast manifesterats i *samarbete mellan länder i Västeuropa och Nordamerika* under den europeiska säkerhetskonferensen och i dialogen mellan industriländer och oljeproducenter uppmärksammades i debatten om Europarådets allmänna politik vid oktobermötet. Församlingen antog en rekommendation (nr 771) och en resolution (nr 605) i ärendet. Ministerkommittén rekommenderas att överväga nära samarbete med de nordamerikanska staterna. Alla berörda regeringar uppmanas utnyttja de multilaterala organisationerna till fullo för att utveckla det transatlantiska samarbetet i skilda avseenden samt intensifiera de parlamentariska kontakterna över Atlanten.

Vid oktobermötet diskuterades även frågan om *en deklaration om en europeisk union* med utgångspunkt från en rapport (dok. 3658) av belgaren Leynen. På grund av motstånd särskilt från svenskt och norskt håll återförvisades emellertid rapporten till det politiska utskottet. Fru Gradin framhöll i ett inlägg att visionen om en europeisk politisk union knappast har någon bärkraft i dagens Sverige. Hon erinrade även om principen att försvarsfrågor icke skall diskuteras i Europarådet och riktade mot bakgrund härav invändningar mot att förslaget till deklaration särskilt betonade den västeuropeiska unionens, rent försvarspolitiska, roll.

Efter en grundlig omarbetning i politiska utskottet kunde församlingens ständiga utskott i november anta en resolution (nr 607) med deklaration om Europarådet och en närmare enhet mellan demokratier i Europa. Denna resolution tillställdes den belgiske premiärministern Tindemans i god tid innan denne presenterade sin rapport om en europeisk union till det europeiska (EG-)rådet.

Debatten om *kvinnans ställning* som inletts redan under föregående år fortsatte under oktobermötet med en diskussion om *kvinnans politiska rättigheter*. Till grund för debatten låg en rapport (dok. 3643) från den brittiske labourmannen Fletcher som i sin analys utgick från den nuvarande kvinnliga representationen i parlamenten — i Belgiens parlament finns det 26 kvinnor av sammanlagt 390 ledamöter, i franska deputeradekammaren 9 av 490, i brittiska underhuset 27 av 635, i svenska riksdagen 74 av 350 ledamöter och i Europarådsförsamlingen 7 av 147 ordinarie ombud. I rapporten och det förslag till resolution som enhälligt antogs (nr 606) framhölls bland de faktorer som fortfarande hindrar kvinnan att i samma utsträckning som mannen aktivera sig i politiskt arbete särskilt traditionellt tänkande och socio-ekonomiska strukturer. De politiska partierna uppmanas att främja kvinnors deltagande i det politiska livet och att öka antalet kvinnliga kandidater på valbar plats på valsedlarna. Regeringarna uppmanas att befordra

fler kvinnor till ledande befattningar och parlamenten tillhålls att "erkänna begåvningar bland alla sina ledamöter, oberoende av kön" vid val till Europarådets parlamentariska församling. — I debatten deltog från svensk sida fru Gradin. Hon lämnade en redogörelse för arbetet vid den internationella kvinnokonferensen i Mexico i juni 1975 och bemötte den argumentation som går ut på att kvinnoåret skulle sakna djupare värde. Hon framhöll att delegater från u-länder och industri-länder var överens om att frågan om jämställdhet för kvinnor och behovet av en ny ekonomisk världsordning är så intimt beroende av varann att de kan betraktas som två sidor av samma mynt.

Vid januarimötet ägnades en lång debatt åt *Situationen för den judiska folkgruppen i Sovjetunionen* mot bakgrund av en rapport (dok. 3704) som utarbetats av herr Ahlmark för utskottets för icke-medlemsländer räkning. Rapporten utgjorde en uppföljning av en tidigare debatt i januari 1974, även då med herr Ahlmark som rapportör. I rapporten pekas på att strömmen av judar som får tillåtelse lämna Sovjetunionen under de två senaste åren minskat på ett oroväckande sätt och att de som söker men vägras utresetillstånd dessutom riskerar mista sina arbeten och utkomstmöjligheter i Sovjetunionen. Likaså framhåller Ahlmark att judarna i Sovjetunionen ser sina allmänna levnadsvillkor stadigt försämrats. I sin presentation av rapporten för församlingen vidareutvecklade han detta tema: "Det är en dubbel tragedi för den judiska gruppen. Judarna kan inte leva som judar i Sovjetunionen — i vissa avseenden är det förbjudet — och ändå kan de inte lämna landet eftersom de är judar. Flertalet av dem som önskar lämna vägras utresetillstånd. Judarna är i dag den enda minoriteten i Sovjetunionen som icke har rätt att ha sitt eget språk, litteratur, historia och kultur. Den enda statsägda radio som stadigt saboteras i Sovjetunionen genom störning är den israeliska som riktas till judarna i Sovjetunionen. Trots att judarna officiellt erkänts som en minoritet av de sovjetiska myndigheterna är de de facto en minoritet utan alla rättigheter". — I församlingsdebatten deltog ett tjugotal talare. Fru Gradin framhöll att man borde ha rätt förvänta sig en mer generös behandling av judarna från de sovjetiska myndigheternas sida i enlighet med den anda som präglas av den europeiska säkerhetskonferensens slutdokument från Helsingfors. — I den rekommendation (nr 778) som församlingen antog uppmanas medlemsregeringarna att begära, att de sovjetiska myndigheterna upphör med sin antisemitiska kampanj och att de medger de judar som så önskar att utvandra.

Som resultat av arbetet i två underutskott — under politiska resp. juridiska utskotten — låg på församlingens bord vid januarimötet en rapport (dok. 3696) med resolutionsförslag om *situationen i Nord-*

irland — rapportör: den nederländske socialisten Dankert. Efter en lång debatt där främst briter och irländare deltog, antog församlingens resolution nr 612. Däri betonas å ena sidan frågans europeiska dimension vilket berättigar Europarådets inblandning. Å andra sidan betonas frågans irländska dimension. Nordirlandsfrågan är icke blott en brittisk angelägenhet, den intresserar i hög grad även Irland. Europarådet betonar att det är invånarna i Nordirland själva som bör nå fram till en lösning. En sådan bör bygga på att majoriteten och minoriteten med respekt för varandras aspirationer tillsammans delar regeringsmakt och regeringsansvar i en stark koalition vars första uppgift blir att ansvara för provinsens moraliska och materiella återuppbyggnad.

Ekonomiska frågor

Den s. k. Rom-klubbens kända och omdiskuterade prognoser om "*tillväxtens gränser*" utgjorde utgångspunkt för tre olika rapporter, som behandlades vid församlingens aprilmöte.

Den första av dessa, avseende de *ekonomiska konsekvenserna* av "*tillväxtens gränser*" och på det ekonomiska utskottets vägnar framlagd av den västtyske delegaten Manfred Vohrer (FDP) (dok. 3598), ansluter sig i hög grad till Rom-klubbens slutsatser i dess andra rapport "*Man-kind at the turning point*" från oktober 1974, som förordar s. k. organisk tillväxt och kanske blivit mest känd för sin beteckning av kärnenergis utnyttjande som "*en pakt med djävulen*". I Vohrers rapport hävdas att en större del av den ekonomiska tillväxten bör anslås till att lösa sociala och ekologiska problem och att bekämpa slöseri med knappa naturtillgångar. Där understryks vidare bl. a. att det är nödvändigt att tillämpa principen att det är den som förorsakar nedsmutsning av miljön som själv skall stå för kostnaderna för att reparera skadorna ("*the polluter pays principle*") och att denna princip överallt iakttas, så att illojal konkurrens och snedvridningar av den internationella handeln undviks. Där påyrkas även en omläggning av produktionstekniken så att man mera utnyttjar naturliga råvaror (som gummi och bomull) och mindre de för ekosystemet skadliga syntetiska ämnena och att motsvarande iaktas inom förpackningsindustrin. Vidare uppmärksammas bilismens sociala kostnader och behovet att mellan länderna harmonisera lagstiftningen om tolerabla avgasnivåer för motorfordon. — Dessa och andra yrkanden återfinns i den av församlingen antagna resolutionen nr 592. Den andra rapporten (dok. 3591) framlades av engelsmannen Johan Prescott (Labour) på socialutskottets vägnar och avsåg "*tillväxtens gränser och de sociala värdena*" eller värnandet om de sociala målsättningarna i skuggan av den rådande lågkonjunkturen. Socialpolitiken kommer lätt i kläm under en ekonomisk nedgångsperiod, men detta får inte ske, särskilt som det hårdast skulle drabba dem som har de största hjälpbehoven. I rapporten framförs förslag som syftar till större social rätt-

visa och en omfördelning av resurser till förmån för de mest missgynnade grupperna i samhället, dels genom direkt inkomststöd, dels genom ökade insatser på hälsovårdens, bostadsbyggandets och utbildningens område, dels genom införandet av indexreglerad minimilön. — I den rekommendation (nr 760), som församlingen i detta sammanhang antog, uppmanas expertkommittén för socialtrygghet att undersöka hur socialförsäkrings- och skattesystem kan samordnas och användas som instrument för sociala reformer, speciellt i vad avser inkomstfördelning till förmån för de fattigaste i samhället. Där påyrkas vidare (vilket skett även vid tidigare tillfällen) utarbetandet av ett rapportsystem för rättvisande jämförelser av den sociala situationen i de olika medlemsländerna.

På grundval av den tredje rapporten (dok. 3603) med anknytning till "tillväxtens gränser" och som rörde *tillväxtproblematikens implikationer för vetenskap, teknik och samhälle* antog församlingen ett direktiv (nr 350) med instruktion till utskottet för vetenskap och teknik att fullfölja sina studier av detta ämne (bl. a. i ljuset av de erfarenheter som vinnas vid den 4:e parlamentariska-vetenskapliga konferensen i Florens hösten 1975).

Församlingen diskuterade vid sitt aprilmöte även *utvecklingssamarbetet*, med utgångspunkt bl. a. i OECD:s utvecklingskommittés (DAC) verksamhetsberättelse från år 1974. I församlingens ekonomiska utskotts rapport härom (dok. 3597), framlagd av den västtyske delegaten Uwe Holtz (soc. dem.), behandlas bl. a. de allvarliga återverkningarna på u-länderna av prishöjningarna på olja, andra råvaror, livsmedel och konstgödsel. — I den resolution (nr 591) som antogs i ämnet uppmanas DAC-länderna bl. a. att tillämpa en selektiv biståndspolitik, så att gåvo- och kreditbiståndet främst koncentreras till de fattigaste u-länderna och de fattigaste befolkningsgrupperna därinom och att samarbetet med de relativt välbärgade u-länderna tar formen av industriellt samarbete och betalat tekniskt bistånd. De uppfordras vidare att skyndsamt utbygga eller främja s. k. trilateralt samarbete mellan kapitalstarka länder (såsom oljeländerna i dag), leverantörsländer av tekniskt kunnande och utrustning samt de behövande u-länderna. — I debatten om utvecklingssamarbetet gjordes från svensk sida inlägg av fru Gradin, som därvid bl. a. uppehöll sig vid behovet av en ny ekonomisk världsordning, och av herr Alemyr, den senare i egenskap av ordförande i ekonomiska utskottet. Denne erinrade bl. a. om att den svenska riksdagen samma dag (den 23 april) skulle ta beslut om enprocentsmålets uppnående under budgetåret 1975/76.

Till septembermötet hade det ekonomiska utskottet lagt fram två rapporter i anslutning till respektive OECD:s (rapportör holländaren Niet) (dok. 3665) och EFTA:s (rapportör norrmannen Stray) (dok. 3661)

årsrapporter. Även utskottet för vetenskap och teknologi hade framlagt en av belgaren de Bruyne utarbetad rapport (dok. 3653) med synpunkter på OECD:s arbete inom utskottets verksamhetsområde. *Debatten om OECD* präglades av att särskilt inbjudna representanter för de utomeuropeiska OECD-länderna, Australiens, Canadas, Japans och USA:s parlament deltog. Den utvidgade Europarådsförsamlingen kom därigenom att fungera som parlamentarisk OECD-församling. I den resolution församlingen antog (nr 603) uppmanas organisationen att vid utformning av sina strategier på olika områden särskilt uppmärksamma frågan om ökad självförsörjning på energiområdet och den ekonomiska strategins inverkan på ekologi och livskvalitet. På det vetenskapliga området betonas OECD:s roll som "think-tank".

Debatten om EFTA kom att domineras av tvisten mellan Island och Västtyskland på fiskeområdet. Denna tvist hindrade ikraftträdandet av Islands frihandelsavtal med EG. Efter en livlig debatt där Västtyskland anklagades för koloniala metoder av en isländsk ledamot antog församlingen ett direktiv till sitt jordbruksutskott att — ev. i samråd med lagutskottet — följa de förhandlingar som just pågick mellan Island och Västtyskland och vid behov erbjuda sina tjänster som medlare. I sin resolution (nr 604) uttryckte församlingen förhoppningen att EFTA även fortsättningsvis skulle lämna verksamt bidrag till Europas integrering genom att utveckla ekonomiska förbindelser med alla europeiska länder.

Vid oktober-mötet antogs även en rekommendation (nr 770) till medlemsregeringarna att sammankalla en konferens på ministernivå för utarbetande av *en gemensam europeisk sjöfartspolitik*. I den rapport (dok. 3662) i ärendet som utarbetats av den brittiske delegaten Prescott framhålls hur splittrade de europeiska länderna för närvarande är i en rad viktiga sjöfartspolitiska frågor. Ministerkonferensen skulle därför få till uppgift att söka nå fram till gemensamma ståndpunkter i frågor som rör flaggdiskriminering, linjekonferenser, bekvämlighetsflagg, u-ländernas inträde i sjöfartsnationernas krets, rätten till fri och fredlig passage genom territorialvatten och internationella sund samt nedsmutsningen av haven.

Under en debatt ägnad *transporter och kommunikationer* behandlade församlingen under januarimötet tre rapporter utarbetade i samarbete mellan det ekonomiska utskottet och utskottet för regionplanering och kommunala frågor.

Den franske gaullisten Radius svarade för en rapport (dok. 3713) om *den senaste utvecklingen av de stora kommunikationslederna*. I rapporten som icke utmynnar i något förslag till rekommendation eller resolution konstateras att helhetssynen kring kommunikationslederna utveck-

lats till att inte blott omfatta tekniska och transportekonomiska faktorer utan även kommunikationernas betydelse för livskvalitén i berörda områden. På senare tid har transportpolitiken påverkats av energikrisen, av ekonomiska svårigheter och av hänsyn till ekologiska överväganden. Högtflygande projekt som det brittiska Hovertrain och det franska Aérotrain har satts på sparlåga och järnvägarna har återupplevt en renässans, framhålls det i rapporten.

En livlig debatt om det nyligen avskrivna projektet om en *tunnel under Engelska kanalen* hölls i församlingen mot bakgrund av en rapport (dok. 3712) utarbetad av den konservative britten Miller och den franske independenten Weber. Församlingen antog en resolution (nr 610) vari brittiska och franska regeringarna uppmanas åter ta upp projektet till diskussion inom EG:s ram. Även den europeiska transportministerkonferensen borde spela sin roll och söka åstadkomma en europeisk lösning av projektet.

Församlingen besvarade den *europeiska transportministerkonferensens (ECMT) 20:e och 21:a årsredogörelser* i resolution nr 611. Till grund för debatten låg en inom ekonomiska utskottet utarbetad rapport (dok. 3702) av den brittiske konservative ledamoten Lord Selsdon. I resolutionen uttrycks förhoppningen att ECMT skall spela en större roll i utvecklingen av transportväsendet. ECMT:s utredningar om järnvägsfinansieringen och dess insatser för trafikundervisningen i skolorna apostroferas, och organisationen uppmanas vidareutveckla E-vägsklassningen i samarbete med FN:s ekonomiska kommission för Europa. ECE.

Sociala frågor

Församlingen antog vid sitt aprilmöte ett utlåtande (nr 71) till ministerkommittén avseende anslutna länders *efterlevnad av den europeiska socialstadgan* under den tredje 2-årsperioden. Anmärkningar riktades däri mot en rad länder, däribland Sverige beträffande tillämpningen av stadgans artikel 4 mom. 3 avseende lika lön för män och kvinnor för likvärdigt arbete.

Endast tio medlemsländer har alltjämt ratificerat socialstadgan. (Benelux-länderna och Schweiz hör till dem som ej anslutit sig.)

Till oktobermötet hade det sociala utskottets rapportör engelsmannen Cohen (labour), lagt fram en rapport (dok. 3667) om *sociala problem orsakade av förslumning och flyttningar i städer och stadsdelar*. Rapporten utmynnade i ett förslag till rekommendation om ett bostadspolitiskt program där medlemsregeringarna uppmanas bekämpa fattigdomen med inkomstförstärkningar, inkomstgarantier och bostadsstöd, att subventionera kommuner med låg skattekraft, att uppmuntra kommunala markköp och att bedriva forskning om slummens orsaker. På förslag av fru Söder kom den antagna rekommendationen (nr 764)

att innehålla även en passus om att den regionala planeringen bör inriktas med sikte på decentralisering av skilda samhällsfunktioner. Rekommendationen innehåller vidare en katalog av önskemål om utbyggnad av kollektiva transporter, om undvikande av enformighet i städernas fysiska struktur vare sig det sker i den stora eller lilla skalan, om bevarande av äldre bebyggelse vid sidan om nybyggen, om "rullande" in- och utflyttning hellre än samtidig flyttning av stora grupper människor osv.

Den största debatten vid församlingens januarimöte gällde frågan om de *sjukas och döendes rättigheter*. Till grund för debatten låg en rapport (dok. 3699) av fru Hubinek, Österrike (Ö.V.P.) och herr Voogd, Nederländerna (socialist). Frågan hade väckts genom en motion om att Europarådet borde anta en deklaration om de sjukas rättigheter. I motionen betonades framför allt patientens rätt att få full information om sitt hälsotillstånd och att beredas tillfälle acceptera eller vägra erbjuden behandling. Under beredningen i utskottet för sociala frågor och hälsovård kom diskussionen att koncentreras kring frågan om den döendes rättigheter. Den moderna medicinens resurser kan missbrukas så att den döendes dödskamp förlängs på ett sätt som strider mot vår uppfattning om människovärdet och människans värdighet, menade man. Frågan om hur de döende kan hjälpas förbereda sig för det oundvikliga slutet behandlades. Dödsbegreppet diskuterades.

I ett ursprungligt utkast till rekommendationstext förordade rapportörerna att eutanasi borde tillåtas i vissa extrema situationer när allt hopp om att kunna rädda en patient var ute, bl. a. om patienten i förväg skriftligen förordnat att han icke önskade fortsatt behandling om han råkade ut för obotlig sjukdom som omöjliggjorde fortsatt liv med mänsklig värdighet. I vissa fall skulle ett tvåläkarintyg krävas. Särskilda undersökningskommissioner borde få i uppdrag att bedöma om läkare som underlåtit behandling eller avbrutit behandling i här avsedda situationer skulle befrias från rättsliga påföljder.

De svenska ledamöterna fru Berglund och fru Söder kom att leda en grupp i utskottet som var kritisk mot delar av förslaget. Fru Berglund presenterade alternativa formuleringar, mot bakgrund bl. a. av den debatt som ägde rum i den svenska riksdagen 1974.

Församlingsdebatten samlade 36 talare. Fru Berglund erinrade om att frågan var av yttersta betydelse, ur moralisk, social, psykologisk och ekonomisk synpunkt. Den berör icke blott de gravt sjukas rättigheter utan även deras rättigheter som icke är helt friska. En god politik för värandet av de sjukas rättigheter måste tillgodose följande krav sade hon. Sjukvårdsorganisationen måste ges erforderligt budgetutrymme; patienten måste hållas informerad och ges möjlighet acceptera eller avvisa erbjuden vårdmetod; läkarna skall handla i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet; den allmänna debatten bör hållas på ett högre

plan; den medicinska personalens och de ansvariga politikernas åtgärder måste vara av sådan kvalitet att allmänheten inte förlorar förtroendet för sjukvårdens organisation eller för den medicinska personalen; människans värdighet måste respekteras.

Församlingen antog en rekommendation (nr 779) med kompromissformuleringar som flertalet ledamöter inklusive de svenska kunde enas kring. Medlemsstaterna uppmanas tillse att alla sjuka människor får all den vård som är möjlig på läkarvetenskapens nuvarande nivå; de bör få full information om sin sjukdom och om föreslagen behandling; vårdpersonal och annan personal bör ges utbildning i att diskutera dödsproblematiken med döende patienter; undersökningskommittéer bör tillsättas för att utarbeta etiska regler för behandling av patienter som närmar sig livets slut, och därvid bl. a. överväga läkarnas situation i fall där de icke utnyttjat möjligheterna att på artificiell väg förlänga dödsprocessen hos döende patienter; vidare bör frågan om skriftliga deklARATIONER utredas, varigenom läkaren ges fullmakt avhålla sig från livsförlängande åtgärder i vissa fall.

Församlingen antog även en resolution (nr 613) om de sjukas och döendes rättigheter. Den riktas åt två håll. *Läkarnas organisationer* i medlemsstaterna uppmanas kritiskt granska de kriterier som f. n. utnyttjas vid beslut om insättande av återupplivningsförsök resp. vid inplacering av patienter i långvård som erfordrar artificiella livsuppehållande medel. — *WHO:s Europakontor* uppmanas undersöka vilka kriterier som gäller för dödsbegreppet i olika länder i Europa samt att föreslå harmonisering av dessa regler.

Juridiska frågor

Efter en kort debatt om *tortyren i världen* på grundval av en rapport (dok. 3668) av engelsmannen Lewis antogs vid oktobermötet en rekommendation (nr 768) till ministerkommittén att formellt besluta att utlämning enligt den europeiska utlämningstraktaten skall vägras om utlämningen kan förmodas resultera i inhuman behandling av vederbörande (i enlighet med konklusionerna från ett expertmöte 1969) samt att medlemsregeringarna bör revidera sina utlämningsavtal med länder där tortyr "praktiseras eller tolereras".

Församlingen antog även en rekommendation (nr 769) om *utlämningsars rättsliga ställning*. Efter flera års förarbete hade juridiska utskottets rapportör, holländaren Piket framlagt en rapport (dok. 3666) med förslag att ministerkommittén uppdrar åt den europeiska juristkommissionen CCJ att utarbeta en konvention som lägger grunden till en enhetlig utlämningslagstiftning i Europa. I sin rapport hänvisar Piket till att stora praktiska olägenheter orsakats av att reglerna för utlämningsars rättigheter varierar starkt mellan olika närliggande länder i en tid som präglas av intensiv reseverksamhet och livlig flyttning över

gränserna. I rekommendationen anges vissa regler som enligt Europarådsförsamlingens mening bör tas in i medlemsländernas utlänningslagstiftning. Dit hör principen om rörelsefrihet mellan medlemsländerna, principiell bosättningsfrihet, restriktiva regler för utvisning och förbud mot avvisning ifall vederbörande riskerar bli förföljd av politiska, religiösa etc. skäl.

Den provisoriska dagordningen för januarimötet innehöll en debatt om avskaffandet av dödsstraffet. Någon sådan debatt kom dock inte att avhållas då utskottsmajoriteten ej kunde vinnas för att nu lägga fram förslaget.

För fyra år sedan motionerade bl. a. nordiska delegater att Europarådet skulle uppmana de medlemsstater som fortfarande har dödsstraff att avskaffa detta. I juridiska utskottet utsågs herr Lidgard till rapportör, Hans rapport visade klart, att dödsstraffet har ringa, om ens någon, avskräckande effekt exempelvis vid terrorism eller annan svår brottslighet. Samtidigt stegras i hög grad risken för övergrepp mot domstolar, fångvårds- och polismyndigheter och vanliga medborgare omedelbart före och efter en avrättning. Herr Lidgard föreslog att Europarådet kraftfullt och bestämt skulle uttala sig mot dödsstraffet och hänvisade till § 3 i Europarådskonventionen om de mänskliga rättigheterna, enligt vilken inhumana och förnedrande straffmetoder är bannlysta.

Efter långa debatter beslöt emellertid juridiska utskottet för ett år sedan att inte lägga fram hr Lidgards förslag. Formellt ansågs inte tidpunkten lämplig med hänsyn till ökningen av våldsbrotten. Ärendet har sedan behandlats på nytt — med samma resultat. Därför har herr Lidgard av sagt sig rapportörskapet med motiveringen att ju längre man hävdar att dödsstraffet är ett ultimativt straff, som genom att avskräcka räddar människoliv, desto längre dröjer det innan adekvata åtgärder för terroristbekämpning vidtages. Genom dödsstraffet riskerar man fler liv än man räddar.

Kultur- och utbildningsfrågor (ungdomsfrågan)

På grundval av en rapport (dok. 3590) från kultur- och utbildningsutskottet behandlade församlingen vid sitt aprilmöte frågan om ungdomens medinflytande ("participation") i samhällslivet och i det europeiska samarbetet. I detta ärende antog församlingen dels en rekommendation (nr 758) till ministerkommittén, dels en resolution (nr 590). I detta sammanhang framkastas tanken på en ev. europeisk stadga ("charter") med riktlinjer för ungdomens medinflytande i den demokratiska beslutsprocessen. Vidare yrkas bl. a. på ökade medelsramar för europeiska ungdomscentret i Strasbourg och väsentligt ökade bidrag till europeiska ungdomsstiftelsen.

Frågan om giltigheten utomlands av examina och betyg som erhållits i ett land har sysselsatt Europarådets olika organ, både i minister-

kommittén och i kultursamarbetsrådet CCC. Vid oktobermötet tog den parlamentariska församlingen upp ärendet mot bakgrund av en rapport (dok. 3648) som utarbetats av engelsmannen Roper för kulturutskottets räkning. Roper säger sig vilja angripa problemet från en något annorlunda utgångspunkt än vad som hittills skett: genom utbyte av information om den postgymnasiala utbildningens roll — inklusive återkommande utbildning och fortbildning — bör medlemsländerna kunna nå större framgångar vid betygsjämförelse än vad som hittills åstadkommits genom mer formella jämförelser mellan studiernas rena faktainnehåll. Församlingen antog en rekommendation (nr 762) med uppmaning till medlemsländerna att med utgångspunkt från ett mer dynamiskt synsätt bringa redan existerande överenskommelser till full tillämpning.

Redan 1957 föreslog grekiska regeringen i Europarådet att ett *europiskt kulturcentrum* skulle byggas i *Delfi*. Beslut fattades i ministerkommittén 1962, men när byggnaden var färdig var Grekland icke medlem av Europarådet. Sedan Grekland nu åter vunnit inträde i Rådet föreslog församlingen i rekommendation (nr 763) att tidigare beslut skulle bekräftas och att ministerkommittén i samarbete med grekiska regeringen skall verka för att kulturcentret kan öppnas snarast möjligt. I den rapport (dok. 3649) som låg till grund för debatten föreslog rapportören, engelsmannen lord Beaumont, att centret till en början utnyttjas för konferenser samt för stipendiater.

Församlingen antog vid oktobermötet även en resolution (nr 598) där de *sociala aspekterna på konservering av byggnadsminnen* uppmärksammas. Vid diskussionen i samband med byggnadsvårdsåret måste tillbörlig hänsyn tas till invånarna i de hus som rustas och renoveras, särskilt som det ofta rör sig om människor med låga inkomster.

Frågor rörande vetenskap och teknologi

Församlingen antog vid januarimötet en rekommendation (nr 774) till ministerkommittén att verka för att *OECD:s kärnenergiorgan NEA* förbättrar sin informationsservice genom att saluhålla rapporter och annan information om gjorda erfarenheter inom organisationens verksamhetssfär. Rapportör: M Paul Riviere, fransk gaullist (dok. 3654).

En konvention om upprättande av en *europisk rymdstyrelse (ESA)* slöts mellan femton Europarådsländer i maj 1975. Vid oktobermötet antog församlingen en rekommendation (nr 765) där den uttalade sin tillfredsställelse över det nya organet och föreslog att ESA utnyttjades som koordinerande organ för medlemsländernas politik i rymdfrågor inom olika internationella organisationer.

Jordbruksfrågor

Jordbruksutskottet framlade till januarimötet en av den franske delegaten de Montesquiou (RCS, center) utarbetad rapport (dok. 3695) om *läget inom den europeiska träindustrin*. Från svensk sida framhöll herr Hedström i församlingsdebatten att även om det otvivelaktigt i en del europeiska länder finns utrymme för en ökning av skogsavverkningen och träförädlingsindustrin kan generellt sägas att tillgången på skog inte förslår till att täcka den efterfrågan på papper, timmer och andra skogsprodukter som man kan räkna med fram till sekelskiftet. Det är därför angeläget att man i alla länder anstränger sig att ta till vara så stor del av råvaran som möjligt under industriprocessen och utnyttja även avfallsprodukterna. Åtgärder bör tas även för att öka skogens avkastning genom intensifierat skogsbruk, röjning av unga bestånd, dikning och sådd av snabbväxande plantor.

I den resolution (nr 609) som antogs uppmanas regeringarna vidta åtgärder för att öka tillgången på råvara bl. a. genom att minska förlusterna i olika produktionsled. På förslag av herr Hedström infogades även förslag om genomförande av skogsräkningar i medlemsländerna för att få fram säkrare prognoser över den framtida virkestillgången.

Vid januarimötet antogs även en rekommendation (nr 776) om *den europeiska lant- och jordbrukarungdomen* (rapportör: den nederländske liberalen Schlingemann). Församlingen påpekar vikten av att ungdomarna på landet får goda sociala villkor, fullgod utbildning och låne-möjligheter för dem som vill förvärva jordbruk (dok. 3706).

I rekommendation nr 777 om *den sjätte årsrapporten från det internationella centret för högre agronomiska studier i Medelhavsområdet* uppmanas ministerkommittén föreslå att diplomerna från institutet erkänns av medlemsstaterna m. fl. åtgärder till stöd för centret (dok. 3705).

Befolknings- och flyktingfrågor

Europarådets särskilde representant för nationella flyktingar och överbefolkning Schneider presenterade sin årsrapport vid oktobermötet. Församlingen antog i anslutning härtil en rekommendation (nr 766) där den särskilt betonade hur mycket hårdare invandrare drabbats av den senaste konjunktur nedgången än medlemsländernas egna medborgare. Ministerkommittén uppmanas vidta åtgärder för att undanröja diskriminering mellan infödda och invandrade arbetare. Församlingen antog även en resolution (nr 600) i anslutning till den mellanstatliga kommitténs för europeisk migration (ICEM) årsrapport. I resolutionen betonas önskvärdheten att varje land sätter upp informationscentraler så att såväl invandrare som de som önskar utvandra kan få upplysning om möjligheterna till social och yrkesmässig återintegrering i hemlandet resp. andra länder.

I en rapport till januarisessionen (dok. 3642) hade två socialistiska ledamöter, holländaren Dankert och fransmannen Forni, behandlat *de faktoflyktingarnas situation*. Härmed avses personer som icke erkänns som flyktingar enligt 1951 års konvention men som inte kan eller vill återvända till hemlandet av politiska, etniska, religiösa eller andra giltiga skäl. Församlingen antog en rekommendation (nr 773) om att en särskild konvention bör utarbetas till förmån för denna kategori som bör ges mer generös behandling än utlänningar i allmänhet eftersom de icke har möjlighet återvända till sitt ursprungsland.

I resolution nr 608 om *chilenska flyktingar* tar Europarådsförsamlingen ställning för att flyktingar från Chile skall tas emot av alla medlemsstater, ges politisk asyl resp. behandlas som de fakto-flyktingar enligt ovannämnda rekommendation (dok. 3642 add.).

Övriga frågor

För informationen om Europarådet svarar en särskild press- och informationsavdelning i sekretariatet. Församlingen har ett utskott som helt ägnar sig åt kontakten med de nationella parlamenten och med allmänheten. Detta till trots har enligt gjorda undersökningar medborgarna i medlemsländerna dåliga, ja påfallande ofta obefintliga kunskaper om Europarådet och dess arbete. Även bland parlamentariker i de olika länderna är okunnigheten i detta avseende stor. — Generalsekreterare Kahn-Anckermanns har efter sitt tillträde sökt stärka informationsfunktionen såväl personal- som budgetmässigt. — Till församlingens oktobermöte hade utskottet för relationerna till parlamenten och allmänheten framlagt en rapport (dok. 3647) som utarbetats av den danske delegaten Budtz med förslag till såväl rekommendation som instruktion till olika församlingsorgan rörande *Europarådets informationspolitik*. I den rekommendation (nr 767) som antogs erinras om att Europarådets framtida roll enligt ministerkommitténs beslut skall koncentreras till följande områden, nämligen skyddet av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, sociala och socioekonomiska problem, kulturellt samarbete och utbildningssamarbete, ungdomsfrågor, hälsofrågor, natur- och miljövård, kommunal- och regionalpolitiska frågor samt samarbete på det rättsliga området. Ministerkommittén uppmanas ge Europarådet en viktigare politisk roll särskilt som länk mellan EG-länderna och övriga Europarådsländer. Samarbetet och dialogen mellan ministerkommittén och församlingen bör vidgas. Församlingens egna organ instrueras iaktta större självdisciplin när det gäller att ta upp nya ämnen till diskussion, att ägna varje fråga tillräcklig uppmärksamhet och inte votera igenom otillräckligt beredda förslag. Delegaterna bör ta varje tillfälle i akt att sprida kännedom — i sina respektive parlament, till väljarna och till massmedia — om Europarådets aktivitet på skilda fält.

Europarådet strävar efter att kontinuerligt granska och omformulera organisationens framtida roll och utarbetar därför femårsplaner för samarbetet i ministerkommittén och i expertkommittéerna. Förslag har framlagts om en *plan för åren 1976—80*.

Vid januarimötet antog församlingen ett utlåtande (nr 74) över förslaget till plan. I utlåtandet framhålls behovet av att Europarådet måste förfoga över ett erforderligt maskineri om rådet skall kunna få inflytande på den politiska utvecklingen i Europa och inte nöja sig med att kommentera denna. Församlingen efterlyser en grundläggande allmän politik som planeras och verkställs i enlighet med mål som uppsatts på förhand. Fördenskull bör Europarådets aktivitet präglas av större politisk medvetenhet i sina grundläggande värderingar.

En förteckning över samtliga de beslut i form av rekommendationer, resolutioner etc., som fattats av församlingen och dess ständiga utskott under den period som föreliggande berättelse avser, bifogas.

Utförligare redogörelser för debatterna och besluten har kontinuerligt utarbetats för vart och ett av församlingsmötena och utgetts i stencilmform och finns liksom övrig dokumentation med anknytning till församlingsmötena att tillgå vid riksdagens internationella sekretariat.

*Bilaga***Beslut fattade vid Europarådets parlamentariska församling och dess ständiga utskott under 27:e årssessionen (april 1975—januari 1976)****Rekommendationer**

- nr 758 om ungdomens kollektiva medinflytande
- 759 om situationen på Cypern
- 760 om tillväxtens gränser och de sociala värdena
- 761 om betalning av pensioner i fall där vederbörande varit underkastad pensionsbestämmelser i mer än ett land (mixed career) och om införande av ett europeiskt socialförsäkringspass (beslutad av ständiga utskottet)
- 762 om ömsesidigt godkännande av examina och betyg
- 763 om inrättande av ett europeiskt kulturcentrum i Delfi
- 764 om sociala problem sammanhängande med förslumning i städerna och med folkförflyttningar
- 765 om den europeiska rymdstyrelsen (European Space Agency)
- 766 om 19:e verksamhetsberättelsen från Europarådets särskilda ombud för nationella flyktingar och överbefolkning
- 767 om Europarådets informationspolitik
- 768 om tortyren i världen
- 769 om utlänningars rättsliga ställning
- 770 om europeisk sjöfartspolitik
- 771 om förbindelserna mellan Europarådet, Canada och Förenta Staterna (Europarådets allmänna politik)
- 772 om europeiskt samarbete på specifika tekniska områden — Rhendalens grundvatten
- 773 om de fakto-flyktingars belägenhet
- 774 om den tredje årsrapporten från OECD:s kärnenergiorgan NEA
- 775 om utarbetandet av ett fördrag rörande överföring av ansvarigheten för flyktingar som flyttar legalt från ett medlemsland i Europarådet till ett annat
- 776 om lant- och jordbrukarungdomens situation i Europa
- 777 om sjätte årsrapporten från det internationella centret för högre agronomistudier i medelhavsområdet
- 778 om den judiska minoritetsgruppens belägenhet i Sovjetunionen
- 779 om de sjukas och döendes rättigheter

Resolutioner

- nr 590 om ungdomens kollektiva medinflytande
- 591 om utvecklingssamarbetet i en förändrad ekonomisk världskonjunktur
- 592 om de ekonomiska följderna av "gränserna för tillväxten"
- 593 om situationen i Portugal
- 594 om situationen i Mellersta Östern
- 595 om den europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen, — utsikter och följder för Europa (Europarådets allmänna politik) (beslutad av ständiga utskottet 1975-07-02)
- 596 om ikraftträdande av artikel 57 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna (beslutad av ständiga utskottet)
- 597 om de fakultativa klausulerna i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna (beslutad av ständiga utskottet)
- 598 om sociala aspekter på bevarande av byggnadsminnen
- 599 om situationen i Spanien
- 600 till svar på 19:e verksamhetsberättelsen från den mellanstatliga kommittén för europeisk migration (ICEM)
- 601 om situationen i Portugal
- 602 om utskottsrapporter (artikel 46 i procedurreglerna)
- 603 till svar på OECD:s verksamhetsberättelse för 1974
- 604 till svar på 14:e och 15:e verksamhetsberättelserna från EFTA
- 605 om förbindelserna mellan västeuropeiska stater, Canada och Förenta Staterna (Europarådets allmänna politik)
- 606 om kvinnans politiska rättigheter och ställning
- 607 innehållande en deklaration om Europarådet och närmare enhet mellan europeiska demokratier
- 608 om chilenska flyktingar
- 609 om träindustrins situation i Europa
- 610 om tunneln under Engelska kanalen som en faktor i det europeiska kommunikationsledsätet
- 611 till svar på de 20:e och 21:a årsrapporterna från den europeiska transportministerkonferensen
- 612 om läget i Nordirland
- 613 om de sjukas och döendes rättigheter
- 614 om läget i Spanien
- 615 om läget på Cypern (Europarådets allmänna politik)
- 616 om läget i Mellanöstern (Europarådets allmänna politik)

Direktiv

- nr 350 om tillväxtproblemens betydelse för vetenskap, teknik och samhälle
- 351 om åtgärder mot terrorismen
- 352 om den europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen, — utsikter och följder för Europa (beslutad av ständiga utskottet)
- 353 om förbättring av effektiviteten hos församlingens rekommendationer (beslutad av ständiga utskottet)
- 354 om Europarådets informationspolitik
- 355 om tvisten över fiskerätt i isländska vatten
- 356 om kanaltunneln

Utlåtanden

- nr 70 om budgetprogrammet för församlingens verksamhet under år 1976
- 71 om tredje kontrollperioden rörande den europeiska socialstadgans tillämpning
- 72 om Europarådets budgetar under finansåren 1973, 1975 och 1976
- 73 tillägg till utlåtande nr 70 (1975) om budgetprogrammet för församlingens verksamhet under år 1976
- 74 om förslaget till femårsplan 1976—80